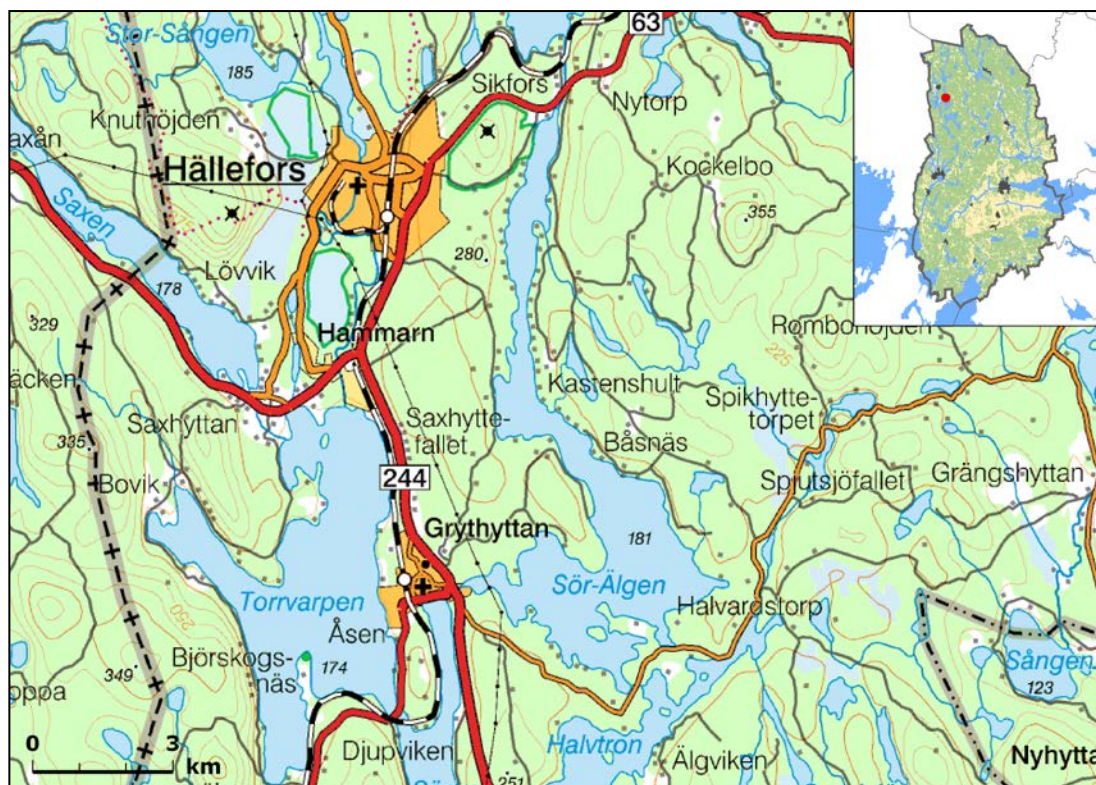

Sör-Älgen

GULLSPÅNGSÄLVENS VATTENSYSTEM

Sjötyp: Näringsfattig
Sjöyta: 15,65 km²
Höjd över havet: 180,9 m
Maxdjup: 74,0 m
Medeldjup: 18,5 m
Omsättningstid: 1,33 år

Kommun: Hällefors
Vattendistrikt: Västerhavet
Terrängkartan: 11E SO
EU-id: SE662130-142921
Utloppskoordinater: 6621300, 1429210
Avrinningsområdets areal: 492,3 km²

Sör-Älgen. ©Lantmäteriet

Omgivningar

Sör-Älgen ingår i Gullspångsälvens vattensystem och är belägen öster om Hällefors och Grythyttan. Sjön tillförs vatten från flera vattendrag i omgivningarna. Den största delen av vattnet kommer från Norrälgen via Sikforsån samt från Halvtron i söder. Utflödet sker till Södra Torrvarpen i sydväst.

Berggrunden i området kring Sör-Älgen består huvudsakligen av metavulkaniter som hälleflintor och leptiter. I en rand vid sjöns sydvästra strand dominerar svartskiffrar och gråvackor. Vid Grythyttan förekommer spiliter. I sydost finns en diabasgång. Morän är den dominerande jordarten.

Sör-Älgen omges av barrskog med inslag av myr- och mossmarker. Enstaka mindre områden med åker- och betesmarker finns också, främst i norr och söder. Längs sjöns stränder finns fritids- och permanentbostäder glest utspridda. Större samhällen i anknäring till sjön är Grythyttan i sydväst och Sikfors i norr. I tabell 1 redovisas markanvändningen i Sör-Älgens avrinningsområde.

Tabell 1. Markanvändning i Sör-Älgens avrinningsområde, vars totala area är 492,31 km². Data från SMHI.

Markanvändning	Areal (km ²)	Markanvändning	Areal (km ²)
Skog	353,60	Annan öppen mark	3,65
Sankmark	31,25	Vatten	65,20
Jordbruksmark	1,92	Tätort	0,17
Hyggen	36,51	Annan koncentrerad bebyggelse	0,004

Djur och växter

Fisk

Sör-Älgen provfiskades 1984 varvid abborre, mört, siklöja, lake, sik, öring och gös fångades. Även gädda finns i sjön. Gös och öring har utplanterats i sjön. Tillflödet Spikbäcken hyser ett ursprungligt bestånd av bäcköring.

Bottenfauna

Vid en sammanvägning av statusen av bottenfaunan 2008-2012 är bedömningen att statusen är god. Sjöns bottenfauna undersöks inom den samordnade recipientkontrollen för Gullspångsälven. Det glacialrelikta kräftdjuret pungräka, *Mysis relicta*, har påträffats i Sör-Älgen.

Växtlighet

Sjövegetationen är varierad men i allmänhet mycket sparsam. Arter som noterats i sjön är sjöfräken, vass, säv, topplösa, flaskstarr, vattenklöver, gul näckros, gäddnate, hårslinga, dvärgigelknopp, plattbladig igelknopp och notblomster.

Övrigt djur- och växtliv

Vid sjön har ca 30 sjöberoende fågelarter observerats, bl.a. smålom, svärta, havsörn.

Vattenkvalitet

Sör-Älgen är en näringsfattig sjö med måttligt till betydligt brunfärgat vatten. Sjöns pH är nära neutralt till svagt surt och buffertkapacitet mot försurande ämnen är god. Halten organiskt material (syretärande ämnen) i vattnet är låg. När kvicksilverhalten i gädda från sjön undersöktes senast (1996) var halten låg. Mer information om vattenkemin i Sör-Älgen visas i tabell 2.

Tabell 2. Vattenkemidata från Sör-Älgen. Medelvärdena är baserade på provtagningar från år 2013 alternativt den senaste provtagningen. Färgade värden anger statusklassning, se [läsanvisningar](#).

Parameter	Medelvärde	Min-Maxvärde	Antal prov	Provtagningsår
pH	7,1*	6,9-7,2	2	2013
Alkalinitet (mekv/l)	0,13	0,13-0,13	2	2013
Siktdjup (m)	5	5	1	1984
Absorbans (vid 420/5 nm)	0,11**	0,11-0,12	2	2013
Totalfosfor (µg/l)	4	3-5	2	2013
Totalkväve (µg/l)	331	320-341	2	2013
Hg i gädda (mg/kg)	0,40	Medelvärde 4 fiskar		1996

*NV Handbok 2007:4 och expertbedömning. **Motsvarar vattenfärg 57 mg Pt/l.

Statusbedömning

Sjöns ekologiska status har bedömts som *måttlig*. Bedömningen är en expertbedömning utifrån att sjön är påverkad av vandringshinder för fisk som finns i anslutande vattendrag. Bottenfauna (bottenlevande djur) och vattenkemin ligger också till grund för bedömningen. De allmänna förhållandena, som är en sammanvägning av klassificeringarna för näringsämnen (hög status) och försurning (god status), har sammantaget god status. Sjön regleras till förmån för vattenkraftsutvinning. Det är en betydande mängd fritidshus i anslutning till sjön. Sjunktimmer finns i sjön från tidigare flottledsverksamhet. Det finns förorenade områden, gruvverksamhet och upplag, MIFO-klass 2, tungmetaller med mycket hög påverkansrisk (data från MIFO-databas).

Bedömningsgrunder i föreskrift har tillämpats, bortsett från kvalitetsfaktorn försurning som klassats som expertbedömning. För mer information om bedömningen, se <http://www.viss.lst.se/Waters.aspx?waterEUID=SE662130-142921>.

Övervakningsprogram

Sör-Älgen ingår under vissa år i programmen *Undersökningar i ytvattenförekomster* och *Omdrevssjöar*. Sjöns bottenfauna övervakas inom den samordnade recipientkontrollen för Gullspångsälven. Mellan 1985-2005 ingick sjön även i programmet *Riksinventering av sjöar och vattendrag*. Under badsäsongen övervakas kvaliteten på badvattnet vid badplatserna Kaffesumpen och Sörelgsbadet.

Naturvårds- och friluftsentressen

Sör-Älgen är av stor betydelse för friluftslivet. Den är upplåten för fritidsfiske, har flera badplatser och är en del av Svartälvens norra kanotled. Sjön har även stor betydelse för båtsport. Nordväst om Sör-Älgen ligger Hökhöjdens naturreservat som avsatts för att tillvarata friluftslivets intressen. I området finns skid- och motionsspår. Kring sjön finns en del områden med värdefull natur bl.a. ett parti med barnnaturskog i sydväst och ett flertal områden med sumpskogar.

Mänsklig påverkan

Sör-Älgen påverkas av utsläpp från bebyggelsen i området samt från en fiskodlingsanläggning i sjön. På flera ställen kring sjön går bilväg strandnära. Både Sör-Älgens inloppså, Sikforsån, och utloppet till Södra Torrvarpen är dämt för

vattenkraftsändamål. Sydost om sjön ligger en nedlagd gruva och upplag med höga halter av bly, kadmium, koppar och zink. Riskerna för att metallerna ska spridas till sjön har bedömts som stora. En del sjunktimmer från tidigare flottning finns i sjön.

Områdesskydd

Nordväst om Sör-Älgen ligger det kommunala naturreservatet Hökhöjden.

Referenser

[Artportalen](#) - fåglar.

Fisknämnden i Örebro län, 1984. Skyddsvärda strömvatten ur fiskesynpunkt inom Örebro län.

[Gullspångsälvens vattenvårdsförbund](#)

IVL Svenska Miljöinstitutet AB. [Kvicksilver i biota](#)

Länsstyrelsen i Örebro län. [Djupkartor](#).

Länsstyrelsen i Örebro län, 1987. Vattenregister/sjöbeskrivning – Sör-Älgen. Dos nr 1800-138-408.

Länsstyrelsen i Örebro län, 1990. [Inventering av glacialrelikta kräftdjur i Örebro län 1987-88](#) av Björn Kinsten. Publ. nr: 1990:5.

Länsstyrelsen i Örebro län, 1993. [Tio sjöar i Hällefors kommun. -Beskrivning och naturvärdesbedömning](#). Publ. nr 1993:3.

Länsstyrelsen i Örebro län, 2004. [Kommunrapport Hällefors. Redovisning av resultaten av projektet MIFO-inventering av förorenade områden i Örebro län](#). Publ. nr. 2004:32.

Naturvårdsverket, 2007. [Status, potential och kvalitetskrav för sjöar, vattendrag, kustvatten och vatten i övergångszon. Bilaga A-Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag. Handbok 2007:4](#).

SLU. [Databasen för provfiske i sjöar](#).

SLU, [Vattenkemi- och biologiska data](#).

SMHI. [Svenskt vattenarkiv \(SVAR\)](#)

[VISS - VattenInformationsSystem för Sverige](#). Nationell databas över svenska vattenförekomster.

